

PERGALĖ

LIETUVOS KP(b) ZARASŲ RAJONO KOMITETO IR RAJONO VYKDOMOJO KOMITETO ORGANAS

ZARASAI
1951 m.
rugpjūčio mėn.
15
TREČIADIENIS
Nr.65(633)

Kaina 15 káp.

Numeryje:

1. Kasdien vykdyti duonos pristatymo valstybei grafiką — 1 pusl.
2. Kas šiandieną pirmauja — 1 pusl.
3. LKP(b) rajono komiteto IV plenumas — 2 pusl.
4. Skaitytojai mums rašo — 2 pusl.
5. B. ANDRIJAUSKAS. Svečiuose pas Kubanės kolūkiečius — 3 pusl.
6. V. CHARKOVAS. Tarpautinė apžvalga — 4 pusl.

Įkvepiantis pavyzdys

„Norint galutinai išsivaduoti iš senųjų pančių, — kalbėjo draugas Stalinas I-jame kolektyvinių ūkių valstiečių spartuolių suvažiavime, — nepakanka vieno tik išnaudotojų sutriuškinimo. Tam reikia dar sukurti naują gyvenimą, sukurti tokį gyvenimą, kuris leistų darbo valstiečiui gerinti savo materialinę ir kultūrinę padėtį ir diena po dienos, metai po metų kilti aukštyn. Tam reikia kaime įvesti naują santvarką, kolektyvinę santvarką“.

Kolektyvinių ūkių santvarkos pergalė mūsų šalyje išvadavo darbo valstiečius nuo skurdo ir tamsos, sudarė galimybę nematyti pakelti žemės ūkio gamybą, užtikrinti visiems darbo valstiečiams pasitvirtinti ir kultūringą gyvenimą. Per kolūkinio gyvenimo metus Tarybų šalies žemės ūkis iš atsilikusio virto labiausiai priešakinio pasaulyje aukštai mechanizuotu, besivaduojančiu priešakinio tarybinio agrobiologijos mokslo laimėjimais žemės ūkiu. Kiekvienais metais vis didėjantis laukų derlingumas, spartus visų ūkių šakų vystymas užtikrina galimybę nuolat gerinti kolūkiečių materialinę ir kultūrinę padėtį.

Neseniai grupė Tarybų Lietuvos kolūkiečių dalyvavo ekskursijoje po Kubanės kolūkius, kur susipažino su šių kolūkių gyvenimu. Šioje ekskursijoje dalyvavo ir mūsų rajono „Krasnyj Oktjabr“ kolūkio pirmininkas dr. B. Andrijauskas, kurio kelionės išpūdžius spausdiname šios dienos „Pergalės“ numeryje.

Kubanės kolūkių laimėjimas yra ryškus pavyzdys to, ką galima atsiekti stambiaje socialistiniame ūkyje. Štai Krasnoarmeisko rajono Mičurino vardo kolūkis. Šis kolūkis turi 14000 ha žemės, iš jos 8000 ariamos. Kolūkyje yra 2209 galvijai, 4000 avių, 1685 kiau-

lių, dešimtis tūkstančių įvairių paukščių. Kolūkyje 95 proc. visų darbų mechanizuoti.

Dėka aukšto žemės išdirbio lygio, taikymo priešakinį agrotechnikos priemonių kolūkis gauna aukštus ir pastovius derlius. Šiais metais kolūkis prikūlė po 22—26 centnerius kviečių iš vieno hektaro. Aukštas derlius, gyvulininkystės, sodininkystės ir techninių kultūrų išvystymas duoda kolūkiui didžiules pajamas. Praėjusiais metais kolūkis gavo 12.900.000 rublių pajamų. Pasiturinčiai ir kultūringai gyvena kolūkiečiai. Šiais metais darbdieniu kolūkyje numatoma išduoti po 6,5 kg kviečių ir po 10 rb pinigais. Jeigu turėti omenyje, kad kolūkyje kiekvienas kolūkietis išdirba vidutiniškai po 230—500 darbadienių, tai aiškiai suprasime, kokį kviečių ir pinigų kiekį gauna kolūkiečiai už savo darbą. Kolūkis elektrifikuotas, radiofikuotas, yra puikūs klubai, vaikų lopšeliai ir darželiai.

Tai, ką jau atsiekė Kubanės kolūkiai pilnai galima atsiekti ir pas mus: kelti laukų derlingumą, spiečiai vystyti visuomeninę gyvulininkystę ir kitas ūkio šakas, gausinti visuomeninę kolūkio nuosavybę — kolūkiečių pasiturimo gyvenimo pagrindą. Eilės mūsų rajono kolūkių, kaip Stalino vardo, „Počiotnyj trud“, „Krasnyj Oktjabr“ ir kt. pavyzdys rodo, kaip greitai vysto ir turtėja mūsų kolūkiai, kokios didelės galimybės atsiveria prieš juos.

LTSR Ministrų Taryba ir LKP(b) Centro Komitetas savo nutarime „Dėl priemonių Lietuvos TSR žemės ūkiui toliau išvystyti“ nurodė kolūkiečiams konkrečius kelius į tolimesnę kolūkių sustiprinimą. Pilnai įgyvendinti šį nutarimą — reiškia padaryti ir mūsų kolūkius turtingais, užtikrinti pasiturimą kolūkiečių gyvenimą.

Jaunimas taikos sargyboje

N. VILNIA (ELTA). Dažymo aparatų gamyklos cechuose plečiasi socialistinis lenktyniavimas dėl žaliavų ir medžiagų ekonomijos į komunistų statybų fondą.

Lenktyniavimo avangarde žengia jaunimas. 29 komjaunuoliai yra gamybos pirmūnai. Tekintojas — stachanovinkas Konstantinas Dubrovskis, stojęs į stachanovinę taikos sargybą, šiomis dienomis, apdorodamas dažų

pultų pagrindines detales, įvykdo daugiau kaip po 2 normas. Per pirmąjį pusmetį komjaunuolis Dubrovskis įvykdė 1,5 metinės užduoties.

Gerus rezultatus pasiekė taip pat komjaunuolė Valentina Petniova. Jos išdirbis — 1,5 normos per pamainą. Šaltkalvių tarpe našiai dirba Jurijus Syčiovas. Per 6 šių metų mėnesius jis įvykdė 13 mėnesinių normų.

Kasdien vykdyti duonos pristatymo valstybei grafiką

Duona — Tėvynei

Petro Cvirkos vardo kolūkis sėkmingai užbaigė rugpjūčio 13 d. į valstybinius sandėlius išsiųsta mašina 3,5 tonos grūdų. Grūdų valyme gerai dirba kolūkiečiai O. Pieviškytė, S. S. Pieviškytė ir kt.

D. Dubova

Atsiskaitys su valstybe prieš laiką

Vykdydami prisiimtus įsipareigojimus Degučių apylinkės Zdanovo vardo kolūkio, kolūkiečiai, baigę rugių kirtimą, pradėjo javų kūlimą ir grūdų pristatymą. Kūlimo darbuose dirba MTS sudėtinga kuliamoji mašina.

—Mūsų artelės kolūkiečiai dės visas pastangas, kad prieš

J. Voratinskas

Pirmieji grūdai — valstybei

Puškinio vardo artelės kolūkiečiai nuo pat pirmų derliaus nuėmimo dienų garbingai vykdė prisiimtus įsipareigojimus. Vieningo ir našaus visų kolūkiečių darbo ir turimų mašinų panaudojimo dėka sutrauktas terminas atlikta rugiapūtė, sėkmingai vyksta vasarinių kultūrų derliaus nuėmimas. Lygiagrečiai su derliaus nuėmi-

mu kolūky išsivystė ir kūlimo darbai. Lenktyniaudami dėl prieštermininio grūdų paruošimo plano įvykdymo, kolūkiečiai pristatė į grūdų paruošimo punktą pirmuosius naujojo derliaus grūdus: 677 kg privalomųjų pristatymų saskaiton ir 677 kg — už MTS darbus.

J. Jonaitis

Vykdomi kūlimo darbai

„Pirmūno“ artelės kolūkiečių tarpe plačiai išsivystė lenktyniavimas už spartesnį derliaus nuėmimo darbų atlikimą ir priešlaikinį grūdų paruošimą įvykdymą. Rugpjūčio 4 d. kolūkis užbaigė kirsti rugius. Rugiapūtėj pasižymėjo kolūkiečiai J. Naprys, J. Denapas ir kt., žymiai viršijantieji išdirbio normas. Rugpjūčio 10 d. kolūkis pradėjo vykdyti kūlimą.

V. Sidarkevičienė

Sėkmingai užbaigė rugiapūtė Kalinino vardo kolūkis. Darbe pirmavo antroji brigada. Šios brigados kirtėjai J. Veltėka, Č. Juršys ir rišėjys G. Maldauskaitė, K. Šaltytė dienas išdirbio normas įvykdydavo 180 proc. Tikslu pirma laiko atsiskaityti su valstybe kolūkis organizavo javų kūlimą.

I. Maldauskas

Piaunamas vasarojus

Karveliškų apylinkės Kalinino vardo kolūkis pradėjo vasarojaus piovimą. Rugpjūčio 8 d. kolūkiečiai išėjo kirsti avižų. Jau nuplauta virš 10 ha.

P. Žalvarnis

KAS ŠIANDIENĄ PIRMAUJA?

Tikriname socialistinių įsipareigojimų vykdymą

Neblogų rezultatų visose visuomeninio ūkio išvystymo šakose atsiekė Stalino vardo ir „Aušros“ kolūkiai. Artelių kolūkiečiai atkakliai kovoja už prisiimtų įsipareigojimų įvykdymą.

Kuris gi iš kolūkių pirmauja? Soclenktynių eigos patikrinimas, praveistas prieš pavasario sėjos pradžią, parodė, kad geresnių

rezultatų visose kolūkinės gamybos šakose atsiekė Stalino vardo kolūkis. Ar šis kolūkis išlaiko ir toliau pirmenybę, matyti iš žemiau dedamų skaičių:

LAUKININKYSTĖJE

	Grūd.kult. nuėm. pl. įvyk. proc.	Grūdų paruošimo plano įvykd. proc.
Stalino vardo	36,9	18,1
„Aušros“	23,3	—

GYVULININKYSTĖS SRITY

	Gyvul. išvyst. pl. įvykd. proc.	Gyvul. produktų par. įvykd. proc.
Stalino vardo	100	100
„Aušros“	77,1	71,4

Abu kolūkiai užbaigė šienapiūtę, tačiau uždavinio paruošti 75 proc. siloso iki derliaus nuėmimo pradžios neįvykdė. Stalino vardo kolūky įvykdyta 61,3 metinio silosavimo plano, „Aušros“ — 32,3 proc.

„Aušros“ kolūkis baigia 200 tonų talpos grūdų sandėlio statybą, Stalino vardo kolūky pritaikytas

tvartas 100 karvių, paruošta kiaulidė.

Tačiau „Aušros“ kolūky sėkmingiau vyksta dirvos paruošimas žiemkenčių sėjai. Čia pūdymų paruošimo planas įvykdytas 36,5 proc., Stalino vardo kolūky — 31,6 proc.

Soclenktynių nugalėtoju ir toliau lieka Stalino vardo kolūkis. Sėkmingam ūkinių už-

davinių vykdymui Stalino vardo kolūky padeda išvystytas platus masinis darbas kolūkiečių tarpe. Tačiau jei šiame kolūky kas savaitę suvedami brigadų lenktyniavimo rezultatai, tai „Aušros“ kolūkio valdyba neįvertina soclenktynių viešumo reikšmės. O tai svarbi sąlyga sėkmingam socialistinių įsipareigojimų įvykdymui.

Partijos Rajono komiteto IV plenumas

Š. m. rugpjūčio 11 d. įvyko LKP(b) Zarasų rajono komiteto IV plenumas. Plenumas apsvarstė LKP(b) CK X plenumo ir LKP(b) Vilniaus srities komiteto III plenumo išdavus „Apie partijos rajonų komitetų vadovavimo kolūkių, MTS ir tarybinių ūkių pirminėms partinėms organizacijoms pagerinimą“.

Su pranešimu svarstomųjų klausimų išstojo LKP(b) rajono komiteto sekretorius drg. Binkis. Pranešėjas atžymėjo, kad rajono partinė organizacija, vykdydama LKP(b) CK VIII plenumo ir Vilniaus srities I partinės konferencijos, o taip pat ataskaitinio—rinkiminio partinio susirinkimo ir vėlesnius nutarimus, atliko žymų darbą įgyvendinant svarbiausią uždavinį žemės ūkyje—žymų visų žemės ūkio kultūrų derlingumo pakėlimą, spartų visuomeninės gyvulininkystės padidinimą drauge žymiai augant jos produktyvumui. Rajono kolūkiai šiais metais pasėjo visas kultūras 3 tūkstančiais ha daugiau, negu praėjusiais metais, pasiektas taip pat žymiai didesnis derlius. Visuomeninių gyvulių skaičius rajono kolūkiuose išaugo palyginti su praėjusiais metais: stambių raguočių—1200, kiaulių—364, avių—559, paukščių—12688.

Šie laimėjimai, nurodė toliau pranešėjas, tapo galimi partinio—politinio darbo masėse pagerinimo dėka, žymaus kolūkių partinių organizacijų sustiprinimo dėka. Po ataskaitinio—rinkiminio partinio susirinkimo rajono kolūkiuose sukurtos 2 naujos pirminės partinės organizacijos ir 7 kandidatinių grupės. Šiuo metu rajono kolūkiuose yra 5 pirminės partinės organizacijos ir 7 kandidatinių grupės, kurioms priklauso 32,9 proc. viso rajono partinės organizacijos sąstato.

Daugelis pirminių partinių organizacijų ir kandidatinių grupių, kaip Čapajovo vardo, „Pamiat Lenina“ ir kt. kolūkių atlieka sistemingą darbą keliant komunistų ir aktyvo idėjinį—politinį lygį, sėkmingai užbaigė mokslo metų partinio švietimo tinkle, rimtai pagerino masinį—politinį ir kultūros—švietimo darbą kolūkiečių tarpe.

Tačiau vadovaujant kolūkių ir MTS pirminėms partinėms organizacijoms iš partijos Rajono komiteto pusės yra dar stambių trūkumų. Partijos rajono komitetas nepakankamai kreipė kolūkių ir MTS pirminių partinių organizacijų dėmesį į tolesnį kolūkių organizacinį ir ūkinį stiprinimą. Pirminės partinės organizacijos dar silpnai vykdo kolūkių valdybų ūkinės veiklos kontrolę, dažnai praeina pro žemės ūkio artelės įstatų pažeidimo faktus. Partijos rajono komitetas nepakankamai skyrė dėmesio kolūkių pirminių partinių organizacijų stiprinimui, neteikė reikiamos reikšmės kolūkių ir MTS par-

tinųjų organizacijų sekretorių idėjinio—politinio lygio pakėlimui. Pirminių partinių organizacijų sekretorių seminariai buvo pravedami retai ir dažnai žemame idėjiname lygyje.

Partijos rajono komitetas nepakankamai įgyvendina LKP(b) CK IX plenumo nutarimą „Dėl priemonių partiniam vadovavimui komjaunimui sustiprinti“. Daugely kolūkių komjaunimo organizacijos neskaitlingos, silpnai praveda auklėjamąjį darbą komjaunuolių ir nesajunginio jaunimo tarpe. Iki šio laiko mažai dėmesio skiriama darbai moterų tarpe, jų įtraukimui į aktyvų kolūkinį gyvenimą.

Pranešimo pabaigoje drg. Binkis nurodė stovinčius prieš rajono komitetą ir visą rajono partinę organizaciją uždavinius gerinant vadovavimą kolūkių ir MTS pirminėms partinėms organizacijoms.

Dėl pranešimo plenumo išsivystė gyvos diskusijos.

Čapajovo vardo kolūkio pirminės partinės organizacijos sekretorius drg. Balapkinas savo išstojime papasakojo apie tai, kaip išaugo ir sustiprėjo kolūkio partinė organizacija, kokį darbą praveda ji kolūkiečių tarpe. Partorganizacijos įskaitoje 7 komunistai. Visi jie dirba sprendžiamuose kolūkinės ganybos baruose. Prie partinės organizacijos sukurtas ir sėkmingai dirba agitkolektyvas iš 14 žmonių. Su agitatoriais reguliariai pravedami seminarai pasidalyti darbo patyrimu, jiems skaitomos paskaitos svarbiausiais einamojo momento klausimais. Tai padeda žymiai pagerinti agitacinį darbą kolūkiečių tarpe ir mobilizuoti juos išskeltų uždavinių įvykdymui. Kolūky sudaryta politmokykla, kurioje užsiima 15 žmonių iš kolūkinio aktyvo, sudaryti ir veikia trimečiai agrotechniniai kursai, kuriuose užsiima 18 geriausių kolūkiečių. Du kart į mėnesį kolūky išleidžiamas sieninis laikraštis ir kas savaitę kiekvienoj kolūkio brigadoje—koviniai lapeliai. Partinė organizacija dažnai apsvarsto svarbiausius kolūkio ūkinio gyvenimo klausimus, nukreipia kolūkiečių mases tolesniam kolūkinio ūkio išvystymui. Visos partinės organizacijos pravedamos priemonės žymia dailimi apsprendė kolūkio laimėjimus. Tik per vienus metus pasėlių plotai kolūky padidėjo daugiau kaip 60 proc., o stambių raguočių skaičius kolūkio fermose— beveik 3 kartus. Kolūkis sėkmingai vykdo visas ūkines—politines kampanijas.

Drg. Balapkinas nurodė, kad kolūkio partinė organizacija galėtų dirbti daug geriau, jeigu partijos rajono komitetas teiktų jai nuolatinę paramą. Rajono komiteto darbuotojai lankosi partinėje organizacijoje tik tada, kai rušiamas klausimas biuro posėdžiui. Ir tai jie tikrina darbą tik siaurame klausimų rate, bet nesigilina visapu-

siškai į darbą, neteikia praktinės paramos ištaisant esamus trūkumus. Drg. Balapkinas išreiškė pageidavimą, kad pirminių partorganizacijų sekretorių seminaruose dalyvautų rajono komiteto sekretoriai, kurie apibendrėtų pirminių partorganizacijų darbą.

Stalino vardo kolūkio kandidatinių grupės partorgas drg. Kazanovas papasakojo apie tai, kaip kandidatinių grupė vysto socialistinį lenktyniavimą kolūkiečių tarpe ir mobilizuoja juos į kovą už pavyzdingą derliaus nuėmimą ir spartesnį grūdų paruošimą įvykdymą. Kolūkis pilnai užbaigė žiemkenčių piūtį ir pradėjo pauti vasarines kultūras, o taip pat pristatė pirmą dešimtį tonų grūdų valstybei. Drg. Kazanovas kritikavo partijos rajono komitetą ir ypač Zarasų MTS politstyrių už tai, kad jie neteikia praktinės paramos kandidatinių grupės darbe, nors ši grupė sukurta visai neseniai ir reikalinga paramos.

Su aštria kritika partijos rajono komiteto adresu išstojo drg. Gerasimovas. Jis nurodė, kad nors rajono komiteto sekretoriaus drg. Binkio pranešime buvo atžymėta daug trūkumų, bet nebuvo nurodyta, kas stovi už šių trūkumų, kas konkrečiai jas prileido. Rajono komiteto darbuotojai, nurodė toliau drg. Gerasimovas, mažai padeda kolūkių pirminėms partinėms organizacijoms. Tai todėl, kad kai kurie rajono komiteto aparato darbuotojai nesimoko, nekelia savo idėjinio—politinio lygio ir todėl negali teikti reikiamos paramos pirminėms partinėms organizacijoms. Ypač blogai dirba rajono komiteto propagandos ir agitacijos skyrius. Skyriaus darbuotojai, o taip pat neetatiniai lektoriai ir politinių ir mokslinių žinių skleidimo draugijos lektoriai būna tik kolūkiuose, esančiuose netoli rajoninio centro, o tokiuose kolūkiuose, kaip „Trinkuškiečiai“ ir „Astrakalnis“, kurie randasi toli nuo rajoninio centro, šiais metais dar nė karto nebuvo lektoriaus. Partijos rajono komitetas dažnai orientuoja kolūkių partines organizacijas tik į ūkinių uždavinių įvykdymą, bet nenurodo joms politinio darbo masių tarpe svarbos.

Išstojęs partijos rajono komiteto sekretorius drg. Glebovas nurodė būtinumą šiuo metu nukreipti visą kolūkių partinių organizacijų darbą kolūkiečių mobilizavimui į pavyzdingą derliaus nuėmimą, pasiekti priešlaikinio grūdų paruošimo įvykdymo ir pilnai atsiskaityti natūra už MTS darbą.

Diskusijose dėl rajono komiteto sekretoriaus drg. Binkio pranešimo viso išstojo 12 žmonių. Svarstytu klausimu plenumas priėmė platų nutarimą, kuriame nurodė konkrečias priemones gerinant partijos Rajono komiteto vadovavimą kolūkių ir MTS pirminėms partinėms organizacijoms.

Aleksandras Grigorjevičius Culukidzė

(75-osioms metinėms nuo gimimo dienos—1876 m. rugpjūčio 13 d.)

Didžiojo Stalino bendražygis, Aleksandras Grigorjevičius Culukidzė buvo įžymus marksistas ir Gruzijos revoliucinis veikėjas. Įstojęs 1895 metais į pirmos Gruzijos marksistinės socialistinės organizacijos gretas, Culukidzė

aktyviai dalyvavo sukuriant lenininę—iskrinę bolševikinę organizaciją Užkaukazėje, apiformintą ir išaugusią draugui Stalinui vadovaujant.

A. G. Culukidzė buvo Tifliso organizacijos centrinės socialdemokratų grupės, kuriai vadovavo draugas Stalinas, narys, RSDDP bolševikinio Kaukazo Sąjunginio Komiteto narys, vienas stalininio laikraščio „Proletariatis Brdzola“ ir kitų nelegalių Gruzijos bolševikinių laikraščių pagrindėjų ir redaktorių.

1905 metais Culukidzė, po kalėjimo Metecho pilyje, mirė džiova, būdamas 29 metų amžiaus.

Jo laidotuvės virto grandiozine demonstracija prieš carizmą. Laidotuvėse ryškia kalbą pasakė draugas Stalinas.

A. G. Culukidzė visą savo trumpą, bet ryškų gyvenimą atidavė darbininkų klasės reikalui.

Skaitytojai mums rašo

KOMJAUNUOLIAI — DERLIAUS NUĖMIMO PIRMŪNAI

„Bolševiko“ kolūkio komjaunuoliai — socialistinio lenktyniavimo už spartesnius derliaus nuėmimo tempus iniciatoriai. Daugelis jų, dirbdami agitatoriais, pravedė žymų darbą aiškinant kolūkiečiams derliaus nuėmimo laiką ir be nuostolių reikšmę. Patys komjaunuoliai rodo pavyzdį darbe. Komjaunuoliai E. Kostygovas, A. Karlašovas ir kt. žymiai viršija savo išdirbio normas.

A. Makarova

KARTOJA PŪDYMUS

Lygiagrečiai su derliaus nuėmimu Julijos Žemaitės vardo kolūky sparčiai vykdomi pūdyimų paruošimo darbai. Kolūky atkartota 22 ha pūdymo. Arimo darbuose dirba traktorininkas Petkevičius.

O. Kalnėnaitė

PRIŠAKINĖS KOLŪKIETĖS

Derliaus nuėmimo darbuose Tilžės apylinkės „Novaja žizn“ artelėje aktyviai dalyvauja moterys. Dirbdamos prie pėdų rišimo jos nė kiek neatsilieka nuo vyrų—kirtėjų. Sąžiningo darbo pavyzdį rodo kolūkietė, devynerių vaikų motina Bagdonavičienė Vilhelmina. Ji kasdien dienomis išdirbį įvykdo 210 proc., uždirbdama po 4,7 darbadienius. Gerai dirba taip pat Zoldak Apolonija, Šablinskaja Jadvyga ir kt.

F. Dainys

PAVYZDINGA TARYBINĖ GYDYTOJA

Zarasų rajono ligoninės tubdispanserio vedėja B.

Paliūnytė dirba gydytojo darbą dar tik antrus metus, tačiau ją jau spėjo pamilti visas ligoninės kolektyvas. Visas savo igytas žinias gyd. Paliūnytė stengiasi skirti darbo žmonių labui. Visą dieną užsiėmusi, ji visados randa laiko pasidomėti kiekvieno ligonio būkle, tarti jam šiltą žodį. Visi ligonys atsiliepia apie drg. Paliūnytę kaip apie geriausią tarybinę gydytoją, stovinčią darbo žmonių sveikatos sargyboje.

A. Grinmanaitė

BLOGAI PRIŽIŪRIMI GYVULIAI

Blogai prižiūrimos karvės Juozapavos apylinkės „Aušros“ kolūkyje. Kolūkio kerdžius A. Stunžėnas išgena galvijus ganyklon 10—11 val. Karvės negirdamos, joms pietų laike neduodama papildomai žaliojo pašaro. To rezultate visai žemas gyvulių produktyvumas: į dieną primelžiama tik po 4—5 litrus pieno.

Kolūkio valdyba turi imtis priemonių gyvulių priežiūrai pagerinti.

V. Ažuolinis

TVARKYTINAS REIKALAS

Darbo valandomis Bachmatų apylinkės Taryba dažnai būna uždaryta ir gyventojai priversti gaisinti laiką. Pasirodo, kad apylinkės Tarybos pirmininkas yra atostogose, o sekretorius Černiauskas paprastai nebūna apylinkės Taryboje, o sėdi namuose. Reikia skirti daugiau dėmesio darbo žmonių reikalų tenkinimui.

P. Lognova

Svečiuose pas Kubanės kolūkiečius

Su nekantrumu mes laukėme tos valandos, kada išvyksime į Kubanę. Ir štai pagaliau mes kelyje. Iš Vilniaus traukinys mus nuvešė per Baltarusijos TSR laukus į Maskvą. Neatitraukdami akių nuo vagono langų, mes su didžiausiu dėmesiu žiūrėjome į atstatytus fašistinių grobikų sugriautus miestus ir kaimus, naujas geležinkelio stotis, kolūkių gyvenvietes. Mes stebėjome tuo milžinišku atstatomuoju darbu, kuris buvo atliktas per trumpą pokarinį laikotarpį. Didvyriškoji tarybinė liaudis per nematytai trumpą laikotarpį pilnai užgėdė karo žaizdas ir atsiekė naujų didelių laimėjimų toliau vystant liaudies ūkį.

Pro mūsų akis bėgo didžiuliai sustambintų kolūkių javų laukai, kuriuose bren-do gausus derlius, naujos kolūkių gyvenvietės, gyvulininkystės fermų pastatai, siloso bokštai. Jau nušienautose pievose matėsi sukrauti dideli šieno kūgiai, juodavo suarti pūdytų plotai.

Pagaliau mes atvykome į mūsų Tėvynės sostinę Maskvą. Maskva nustebino mus, daugumoje pirmą kartą ją aplankiusius, savo dydžiu, gražiu, verdančiu gyvenimu, milžiniškomis statybomis. Mes aplankėme per 2 dienas didžiojo bolševikų partijos ir Tarybinės valstybės įkūrėjo V. I. Lenino mauzoliejų, Centrinį V. I. Lenino muziejų, Timiriازهvo vardo Žemės ūkio akademiją.

Liepos mėn. 19 d. išvykome iš Maskvos į pietus. Greituoju traukiniu mes skriejom per derlingus Pamaskvės, Dono, Kubanės laukus, kurių kiekviena pėda išdirbta ir apsėta. Kuo toliau į pietus, tuo daugiau matome sodų, soduose ir medžiuose paskendusių kolūkių gyvenviečių, baltų, skarda ar čerpėmis dengtų namų.

Kaip tik tuo metu šiose srityse vyko derliaus nuėmimas. Geras, gausus derlius visur nuimamas mašinomis, labai daug kur—savaisiais kombainais. Niekur neteko matyti piaunančių plautuvais ar dalgiais kolūkiečių, plūgu ariancio valstiečio. Žemės apdirbimo ir derliaus nuėmimo darbai beveik pilnutinai mechanizuoti, viską atlieka mašinos, traktoriai, kombainai.

Važiuojant toliau į pietus vis dažniau pasitaiko akimis neaprepiami kukurūzų, saulėgražų, kviečių laukai. Niekur pasėliuose nesimatoma piktžolių, kas rodo gerą žemės įdirbimą. Nuėmus javus, tuojau nuskutamos ražienos. Visur pro mūsų akis slenka tūkstančių besiganančių pievose galvijų, avių, arklių bandos, žąsų ir kitų paukščių pulkai. Sodais užsodinti tokie plotai, kad traukinys eina pro juos 15—20 min. Kolūkių gyvenvietės panašios į mažus agromiestelius.

Liepos 20 d. atvykstame į Kubanės sostinę—Krasnodaro miestą. Mus sveitingai sutiko Krasnodaro krašto žemės ūkio valdybos atstovai.

Tą pačią dieną aplankėme eilę žemės ūkio mokslinio tyrimo stočių, tame tarpe Kubanės žemės ūkio instituto mokomąjį ūkį. Šis ūkis pasiekė puikių rezultatų keliant gyvulininkystės produktyvumą. Dauguma karvių duoda per metus po 6000—7000 ir daugiau kilogramų pieno. Apžiūrėjome Krasnodaro krašto Selekcijos institutą, kur naujai išvedamos ir bandomuose laukuose išbandomos įvairios grūdinių ir techninių kultūrų rūšys. Iš Krasnodaro aplankėme jau pasodintas apsauginių miškų juostas.

Sekančią dieną nuvykome apžiūrėti Visasąjunginę ryžių bandymo stotį. Ryžiai čia sėjami drėkinamuose laukuose. Vanduo į drėkinamųjų kanalų sistemą paduodamas iš Kubanės upės. Nuo pagrindinių kanalų, kurių plotis 50 m., į abi puses į laukus eina smulkesni kanalai kas 200 m., o iš jų—dar smulkesni, kurie suskirsto laukus į taisyklingus rėžius. Kanaluose padarytos užtvankos ir vandens stotys, kurios paduoda vandenį į ryžių laukus. Laukuose įtaisyti prietaisai, iš kurių, lyg iš didelių fontanų, švirksčia aukštyje vanduo ir ryžių laukus drėkina tikras dirbtinis smulkus lietus. Ryžiai auga vandeny, kurio sluoksnis siekia iki 20 cm gylio. Prinokus ryžiams, vanduo iš laukų kanalais vėl nuleidžiamas į Kubanės upę, ir ryžiai nulmami kombainais. Jau visa eilė kolūkių turi didelius tokių ryžių plotus. Pvz., Ivanovsko rajono Stalino vardo kolūkis turi drėkinamuose laukuose pasėjęs 1500 ha ryžių, Mičiurino vardo kolūkis—1300 ha ir t.t.

Tose vietose, kur dabar auga ryžiai, anksčiau buvo nepraieinamos balos. Jų nusausinimas, drėkinamųjų kanalų sistemos pervedimas kainavo apie 5000 rb. vienam ha. Tačiau dabar tie derlingi laukai duoda kolūkiams didesnes pajamas.

Mums ypatingai naudinga ir įdomu buvo aplankyti Kubanės kolūkius, pamatyti, kaip gyvena ir dirba, kaip tvarkosi kolūkiai—milijonieriai. Štai, pavyzdžiui, mes aplankėme Krasnoarmeisko rajono Mičiurino vardo kolūkį. Tas sustambintas kolūkis turi 14000 ha žemės, iš jos 8000 ha ariamos. Kolūky sudarytos 4 laukininkystės brigados, kurių kiekvienoje dirba po 270 kolūkiečių. Dar yra 2 sodininkystės ir 1 statybininkų brigada. Kolūkis turi 400 arklių, 2209 galvijus, 4000 avių, 1685 kiaulių, 30 tūkstančių įvairių paukščių. Metinis karvių produktyvumas vidutiniškai sudaro 4225 kg pieno.

1950 metais kolūkis turėjo 12.900.000 rb. pajamų. Vienas kolūkietis vidutiniškai išdirbo po 230—500 darbdienų. Visai nėra darbdienų minimumo neišdirbusių kolūkiečių. Už darbdienį jie gavo po 3,5 kg kviečių, 10 rb, be to, kukurūzų, saulėgražų ir

kt. grūdų bei daržovių ir vaisių.

Šiais metais, kadangi kolūkis jau nuėmė ir iškėlė žieminių javų derlių ir atsi-skaitė su valstybe, kolūkiečiai gavo avanso po 2,5 kg kviečių už darbdienį, o iš viso kolūkis numato duoti šiais metais po 6,5 kg kviečių ir po 10 rb. pinigais už darbdienį.

95 proc. visų žemės ūkio darbų kolūkyje mechanizuota. Vien traktorių čia dirba 5 brigados. Žemė įdirbama labai gerai, todėl kolūkis atlieka sėją geriausiais agrotechnikos terminais, pagal agrotechnikos reikalavimus ir pastoviai gauna aukštus derlius. Pavyzdžiui, šiais metais grūdinių kultūrų derlius siekia 22—26 centnerius iš hektaro.

Kokios didelės reikšmės turi kolūkių sustambinimas galingos tarybinės technikos pritaikymui, rodo tas faktas, kad, pavyzdžiui, to rajono Medvedevkos MTS, kuri aptarnauja tik tris kolūkius, turi 103 traktorius, 46 kombainus, iš jų—10 savaeigių. Tie skaičiai akivaizdžiai rodo, kaip puikiai aprūpinamas žemės ūkis galinga tarybine technika, kokį didelį dėmesį skiria partija ir vyriausybė visų darbų žemės ūkyje mechanizavimui, kolūkiečių darbo palengvinimui.

Mičiurino vardo kolūkyje plačiai išvystyta ir sodininkystė, techninės kultūros, kurios taip pat duoda kolūkiui daug pajamų. Pvz., vien vynuogynų ir sodų yra 1500 ha. Vienas ha vynuogynų duoda vidutiniškai 10 tonų vynuogių. 1950 metais kolūkis pagamino 400 tonų vyno ir gavo 4.500.000 rublių pajamų. Kolūkis turi savo 12 ha plote vaisinių medžių medelyną.

Šiuo metu kolūkyje vykdoma didelė statyba. Naujai pastatyti 4 plytiniai siloso bokštai po 220 tonų talpos, 4 moderniškos karvidės—kiekviena 120-čiai karvių. Statomas ir iki rudens bus baigtas 2 aukštų gyvenamasis namas gyventi 100 kolūkiečių, dirbančių prie gyvulininkystės fermos. Pastatytas naujas plytinis grūdų sandėlis 2500 tonų talpos, baigiama 2 naujų kiaulidžių statyba. Karvidėse įrengtos automatinės girdyklos, kurias vanduo paduodamas elektros pagalba. Kolūkis turi savo elektrines karvių melžimo ir avių kirpimo mašinas.

Kolūkis turi savo inžinierių, zootechniką, agronomą, vet. gydytoją. Visi kolūkiečiai gyvena pasiturinčiai ir kultūringai, kolūkis pilnai elektrifikuotas, radiofikuotas. Per radio tašką kasdien skelbiami brigadų darbo lenktyniavimo rezultatai, geriausios išdirbio normos, skaitomas paskaitos. Pas kiekvieną kolūkietį yra radio aparatas, dviratis. 500 kolūkiečių turi įsigiję motociklus, kolūkyje yra 14 sunkvežimių ir trys lengvos mašinos „Pobieda“.

Kiekvienoje brigadoje

naujai pastatyti dideli, gražūs, erdvūs klubai, gerai įrengti vaikų lopšeliai, kuriuose pilna žaislų, švara ir tvarka. Kolūkių klube dažnai rodomi kino filmai, šeštadieniais meninės saviveiklos pajėgomis rengiami koncertai, vaidinimai. Tokiame koncerte teko ir mums dalyvauti. Scenoje išstojo liaudies šokių ratelis, ansamblis, deklamatojai, muzikantai. Kolūkis turi savo dūdų orkestrą iš 20 žmonių.

Sekančiomis dienomis mes aplankėme Stalino vardo, Molotovo vardo ir visą eilę kitų kolūkių ir visur matėme klesintį laimingą kolūkiečių gyvenimą, su entuziazmu dirbančius kolūkiečius.

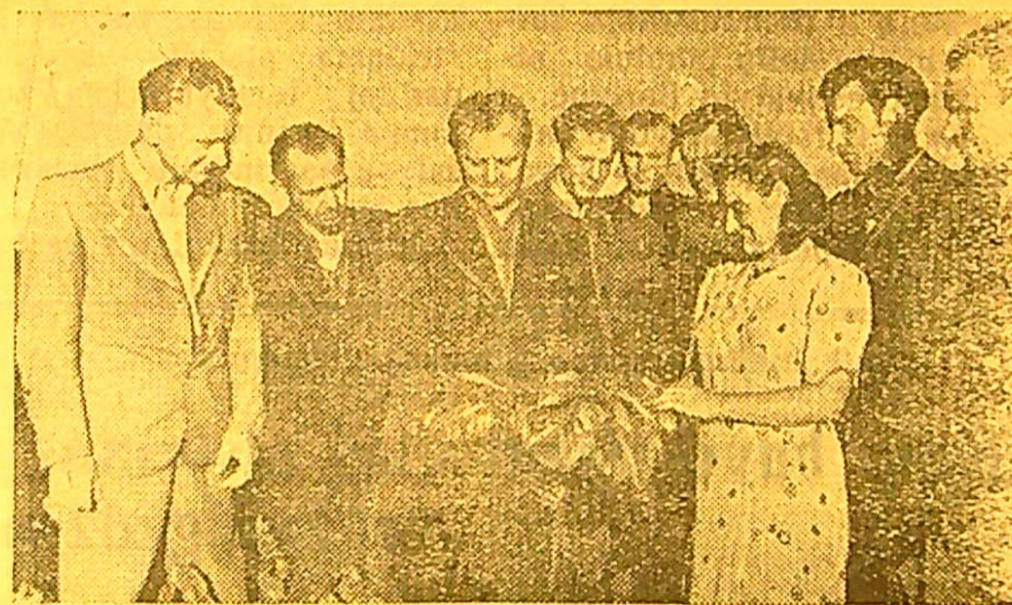
Su neužmirštamais įspūdžiais mes grįžome atgal į Lietuvą, pakelyje aplankydami dar kelis Ukrainos kolūkius prie Charkovo ir visur matėme tą patį laimingą, šviesų tarybinio kolektyvinio kaimo gyvenimą, pasiaukojantį kuriamąjį tarybinį žmonių darbą stiprinant savo Tėvynę ir taikos reikalą, kuriant komunizmą mūsų šalyje.

Visa tai, ką mes matėme aplankėme respublikose—pas Ukrainos ir Kubanės kolūkiečius įkvepia mus dar našesniai darbui mūsų Tarybų Lietuvos kolūkiuose. Mes

turime sekti jų pėdomis stiprinant kolūkius, vystant gyvulininkystę, keliant jos produktyvumą, gerinant žemės įdirbimą, keliant laukų derlingumą, visapusiškai išnaudojant tarybinę žemės ūkio techniką. Mes daug pasimokėme iš Kubanės kolūkių patyrimo, ir jų atsieiki-mai—tai mums tolesnio darbo ir kovos programa. Kolūkiečių gerovės pagrindas—kolūkių visuomeninė nuosavybė ir mes turime ją dar labiau gausinti. Būtinai kolūkiuose pasiekti, kad nebūtų nė vieno kolūkiečio, neišdirbusio darbdienų minimumo. Būtinai sparčiais tempais vystyti kolūkių gyvenviečių statybą, patalpų gyvuliams įrengimą, šėrimo ir girdymo mechanizavimą. Sekdami mūsų brolišųjų respublikų kolūkių patyrimu, mokydami iš jų atsieikimų, mes visas jėgas atiduosime tam, kad ir pas mus kuo greičiau suklestėtų kolūkių gyvenimas, kad mūsų darbo valstiečiai, tarybų valdžios dėka susijungę į kolūkius, taptų kultūringais ir pasiturinčiais.

B. Andrijauskas

„Krasnyj Oktjabr“ kolūkio pirmininkas, Lietuvos TSR kolūkiečių ekskursijos į Kubanę dalyvis

įžymioji respublikos runkelių augintoja, Panevėžio rajono (Štaulių sritis) Marytės Margytės vardo sustambintojo kolūkio gausaus techninių kultūrų derliaus grandies grandininkė Z. Skačkauskienė su savo grandimi pernai iš trijų hektarų ploto nuėmė cukrinių runkelių derlių po 558 centnerius iš hektaro. Šiemet grandis kovoja už dar geresnį derlių. Pas grandininkę dažnai lankosi kolūkiečių, fabriku darbininkų, moksleivių ekskursijos, kurios susidomėjusios susipažindina su runkelių auginimo patyrimu.

Nuotraukoje: Lietuvos TSR agroinstruktorių ir cukraus fabriku punktų vedėjų ekskursijos dalyviai kalbasi su įžymiąja runkelių augintoja Z. Skačkauskiene Marytės Margytės vardo kolūkyje.

V. Vanagaičio nuotr. ELTA.

„Pergalės“ medžiagos pėdsakais

„Nesiruošiama derliaus nuėmimui“

Tokio pavadinimo straipsnyje tilpusiame „Pergalės“ laikraščio № 62, buvo išskelti trūkumai Marytės Melnikaitės vardo kolūky ruošiantis derliaus nuėmimui.

Rajono vykdomojo komiteto žemės ūkio skyriaus vedėjas drg. Palaima praneša, kad faktai pasitvirtino ir padėčiai ištaisyti imtasi priemonių. Derliaus nuėmimo klau-

simas apsvarstytas kolūkio valdybos posėdy. Derliaus nuėmimo ir grūdų paruošų vykdymo laikotarpiui sudarytas darbo planas ir daves-tas iki brigadų. Turimos piau-namos mašinos atremontuotos, pritaikytos javų kirtimui ir rugiai jau nukirsti. Atremontuotos ir paruoštos darbu transporto priemonės.

Tarptautinė apžvalga

TAIKOS IR DRAUGYSTĖS FESTIVALIS

Trečiasis Pasaulinis jaunimo ir studentų festivalis, kuris vyksta dabar Berlyne su šūkiu „Jaunimas, vienykis kovoje dėl taikos, prieš naujo karo grėsmę!“, yra itin svarbus tarptautinis įvykis. Festivalyje susirinko daugiau kaip 90 šalių pasiuntiniai. Jie kalba įvairiomis kalbomis, įvairi yra jų socialinė padėtis, bet juos visus vienija vienas bendras tikslas—apginti taiką, niekuomet nepavartoti ginklą vienas prieš kitą, visomis jėgomis kovoti prieš karo grėsmę.

Jaunoji karta atsisako tarnauti agresoriams patrankų mėsa. Jos mintys ir siekimai skirti taikiam darbui, mokslui ir menui. Dabar, kai imperialistai stiprina karinius pasirengimus, milijonams jaunųjų žmonių kova taikai ginti tapo gyvybiniu reikalu. Jaunuoliai ir merginos supranta, kad laimėti kovą už taiką jie galės tik bendromis pastangomis, tik glaudžiai suvieniję ir sutelkę savo gretas.

Visų šalių taikingojo jaunimo pasiuntiniai susirinko Berlyne, kad kartu su Vokietijos jaunuoliais ir merginomis pareikštų karui: „ne“. Karo kurstytojai siekia suformuoti iš Vokietijos jaunimo samdinių divizijas. Bet šie planai pasmerkti sužlugti, nes taika yra Vokietijos jaunosios kartos tikslas. Savo taikos sieklimą ji demonstruoja kartu su kitų šalių jaunimo atstovais festivalyje Berlyne.

Karo kurstytojai bijo augančios jaunųjų taikos kovotojų vienybės ir organizuotumo. Imperialistinių šalių

vyriausybės mėgino sužlugdyti Pasaulinio jaunimo ir studentų festivalį. Bet šie mėginimai buvo bergždi. Jaunoji karta kupina tvirtos pasiryžimo apginti savo teisę į taikų darbą ir jaunystės laimę nuo naujo karo grėsmės.

TOLESNIO KILIMO KELIU

Liaudies demokratijos šalyse paskelbti šių metų pirmosios pusės valstybinių planų įvykdymo rezultatai. Juose atsispindi nauji puikūs laimėjimai šių šalių darbo žmonių, mėnuo po mėnesio siekiančių savo liaudies ūkio nenukrypstamo kilimo, materialinio ir kultūrinio lygio augimo.

Tarybų Sąjungai padedant, sparčiais tempais vystosi liaudies demokratijos šalių pramonė ir, pirmiausia, sunkioji pramonė—šių šalių visų ekonomikos šakų tolesnių laimėjimų pagrindas. Lenkijoje, pavyzdžiui, pramonės gamyba šių metų pirmoje pusėje padidėjo, palyginti su praėjusių metų tuo pačiu laikotarpiu, 9 procentais, Čekoslovakijoje—12,5 procento, Bulgarijoje—14,5 procento. Sėkmingai vykdydama padidintas penkmečio plano užduotis, Vengrijos pramonė išleido per pirmuosius šių metų šešius mėnesius produkcijos 34,4 procento daugiau, negu per praėjusių metų tą patį laikotarpį.

Pramoninės produkcijos apimtys didėjimą lydi darbo našumo kilimas. Tai yra pasiekama plačiai išvysčius darbinį lenktyniavimą, kuris tampa liaudies demokratijos šalyse pagrindiniu socialistinės statybos metodu.

Rimtus laimėjimus pasiekė

per praėjusius metus ir liaudies demokratijos respublikų žemės ūkis. Išsiplėtė pasėlių plotai, pagerėjo žemės apdirbimo kokybė, lauko darbai atliekami ankstesniais terminais ir aukštesniu agrotechnikos lygiu. Darbo valstiečiai nuima gausų derlių. Sparčiais tempais mechanizuojamas žemės ūkis. Lenkijoje, pavyzdžiui, traktorių parkas, palyginti su praėjusių metų pirmuoju pusmečiu, padidėjo 188 procentais.

Pramonės ir žemės ūkio gamybos augimas pakelia materialinę darbo žmonių gerovę. Apie tai liudija, konkrečiai, valstybinės ir kooperatinės prekybos prekių apyvartos išsivystymas. Čekoslovakijoje, pavyzdžiui, per šių metų pirmą pusę gyventojams buvo parduota mėsos 24,3 procento, sviesto 37,9 procento, cukraus 19,4 procento daugiau, negu praėjusiais metais.

Pirmojo pusmečio rezultatai liaudies demokratijos šalyse rodo, jog šių šalių darbo žmonės komunistų ir darbininkų partijų vadovaujami, nužengė naują žingsnį keliu į socializmą. V.Charkovas

Kantone atidaryta paroda apie Tarybų Sąjungą

ŠANCHAJUS, VIII. 11 d. (TASS). Kaip praneša Kantono laikraštis „Nanfanzibao“, Kantone atidaryta paroda apie Tarybų Sąjungą.

Parodoje eksponuojama daugiau kaip 800 dalykų, jų tarpe—Maskvos daugiaaukščių pastatų maketai bei piešiniai, fotografijos, knygos, laikraščiai ir žurnalai.(ELTA).

Mūsų mieste

RESPUBLIKINĖS PLAUKYMO PIRMENYBĖS

Š. m. rugpjūčio 12 d. Zarasuose prasidėjo respublikinės plaukymo, šuolių į vandenį ir vandensvydžio pirmenybės. Pirmenybėse dalyvauja Vilniaus ir Kauno miestų, o taip pat Vilniaus, Kauno ir Šiaulių sričių komandos. Į Vilniaus srities komandos sudėtį įeina ir Zarasų plaukikai. Varžybos tebesiamos.

ĮMONĖS SIENLAIKRAŠTYJE

Įmonės gyvenimą plačiai atspindi Zarasų pramkombinato lentpiuvės sienlaikraštis. Jame visada gausu medžiagos apie priešakinius darbininkus, atsiekusius geriausių rezultatų gamybinio plano vykdyme, nestinga aštrios kritikos atsiliekančiųjų adresu. Talpinama medžiaga visuomet atlieka savo vaidmenį. Taip, viename straipsnelių buvo rašoma apie darbininko Makejevo, nuolat žymiai viršijančio savo išdirbio normą, darbo patyrimą. Sekdami drg. Makejevo pavyzdžiu, į socialistinį lenktyniavimą už 1,5 normos per dieną įsijungė darbininkai drg.drg. Garšanovas, Meduneckas ir kt. Jie irgi žymiai viršija savo dienas užduotis.

Veiksminga taip pat talpinama kritikinė medžiaga. Štai, viename sienlaikraščio numerių buvo patalpinta karikatūra, vaizduo-

janti darbininkę Petkevičiūtę, mėgstančią darbo metu pasakoti „miesto naujienas“. Teisinga kritika paveikė drg. Petkevičiūtę ir ji nuo to laiko pradėjo dirbti daug našiau.

Sienlaikraštį nagrinėjami taip pat profsajunginės organizacijos darbo klausimai ir kt. Sienlaikraštis atliktų dar didesnį vaidmenį, jei jis būtų leidžiamas reguliariai ir jo išleidimą būtų įtrauktas visas kolektyvas. Sienlaikraščio redkolegija turi atkreipti į tai daugiau dėmesio.

L. Gromova

DIDELIS KINO FILMO „AUKSO ŽVAIGŽDĖS KAVALERIAUS“ PASISEKIMAS

Su dideliu pasisekimu Zarasuose buvo demonstruojamas kino filmas „Aukso žvaigždės kavalierius“. Per tris dienas kino seansus aplankė apie 900 žmonių.

Kino filmas artimiausiu laiku bus demonstruojamas rajono kolūkiuose.

L.Svidinskienė

GELEŽINKELININKŲ KONCERTAS

Š. m. rugpjūčio 12 d. Zarasuose lankėsi Daugpilio geležinkelininkų klubo meno šaviveiklos kolektyvas. Čia jie surengė įdomų koncertą. Žiūrovai šiltai sutiko šaviveiklininkų pasirodymus.

L. Kaženkova

Pasikalbėjimai gamtos mokslo temomis

Kaip buvo išmatuotas atstumas iki Mėnulio, Saulės ir žvaigždžių

Jau seniai žmonės nustatė atstumą nuo mūsų planetos iki Mėnulio, Saulės ir gausių žvaigždžių.

Kyla teisėtas klausimas: kiek yra tikslūs ir pakankamai pagrįstos mokslo gautos žinios?

Religija laiko panašius klausimus bergždžiais. Ji teigia: yra Žemė, kur viskas yra kūniška ir nuodėminga, ir yra dangus, kur viskas nuodėminga ir nekūniška. Materialistinis mokslas demaskavo tas pasakas, sutriuškino buržuazinių šalių idealistų teigimus apie tai, kad Visata turinti galą ir negalinti būti pažinta. Pažinimo procesas neturi ribų, nėra gamtoje tokių „paslapčių“, į kurias negalėtų įsiskverbti žmogaus proto genijus.

Siekdami išsamiai atsakyti į klausimą, kokių būdu žmogus galėjo išmatuoti atstumą iki Mėnulio, Saulės ir žvaigždžių, priminsime būdus, kuriais naudojasi geodezistas—matininkas arba artileristas, nustatantieji atstumą iki neprieinamo punkto. Pavyzdžiui, kitame upės krante

stovi medis. Reikia nustatyti atstumą ligi medžių neperėinant upės. Du stebėtojai atsitraukia vienas nuo antro tam tikru atstumu, išmatuodami jį kaip galima tiksliau. Tas atstumas vadinasi „bazė“. Po to jie prie abiejų bazės galų nustato kampus, kuriuos sudaro bazė ir kryptis į medį. Bazė ir dvi kryptys į medį linijos sudaro trikampį. Žinant trikampio du kampus ir vieną kraštinę, nesunku nustatyti ir kitų kraštinių ilgį.

Panašų būdą vartojo ir astronomai, nustatydami atstumą iki Mėnulio. Tik šiuo atveju bazę reikėjo žymiai padidinti.

Du stebėtojai, būdami dviejuose, gana toli vienas nuo antro esančiuose miestuose, tarp kurių atstumas (bazė) išmatuotas, nustatė vienu metu kampą, kuriuo jie mato Mėnulį. Susidarė trikampis, kuris išsprendžiamas tokiu būdu, kaip ir artilerijoje. Taip gaunamos tikslios žinios: „vidutinis atstumas nuo Žemės iki Mėnulio“ siekia

380.400 kilometrų“. Žinant tą atstumą galima nustatyti pagal matomą mėnulio skersmenį ir jo diametrą. Jis siekia 3.480 kilometrų. Tuo būdu, lygindami Žemės ir Mėnulio dydį, astronomai nustatė, jog Mėnulio skersmuo yra mažesnis už Žemės 4 kartus, o apimtis—beveik 49 kartus.

Žymiai sunkiau buvo parinkti bazę atstumui nustatyti ligi Saulės, kuri yra nuo mūsų labai toli. Tuo tikslu pradžioje buvo išmatuotas (aukščiau nurodytu būdu) atstumas iki vienos artimiausių mūsų Žemei planetų, konkrečiai ligi Veneros, o po to išskaičiavimų būdu buvo nustatytas atstumas ligi Saulės. Dar prieš du šimtus metų M. V. Lomonosovo bendradarbis Mokslų akademijoje akademikas Rumovskis išsprendė šį uždavinį tokiu tikslumu, kuris žymiai pralenkė to laiko užsienio mokslininkų darbo rezultatus. Mūsų dienomis vidutinis atstumas iki Saulės yra laikomas 150 milijonų kilometrų. Kad įsivaizduotu-

me jį, galima pateikti bent tokį palyginimą: sakysime, jog artileristas paleido iš patrankos sviedinį kuris lėktų tiesiog į Saulę vieno kilometro per sekundę greičiu. Esant tokiam greičiui, sviedinys pasiektų Saulę tik po penkerių metų! Kad dėl Saulės skersmens, tai jis 109 kartus didesnis už Žemės skersmenį.

Žemė savo metiniame judėjime aplink Saulę juda greičiau, siekiančiu 30 kilometrų per sekundę. Per pusę metų ji daro lanką, kurio galai yra nutolę vienas nuo antro beveik 300 milijonų kilometrų. Šį atstumą ir išnaudoja astronomai kaip bazę. Daromi du stebėjimai—vienas pusmetis po antro. Žinant bazę, nustatomi kampai ir išsprendžiamas uždavinys taip pat kaip išmatuojant atstumą iki Mėnulio. Aišku, kad čia reikalingas nepaprastas tikslumas. Atstumas iki žvaigždžių toks didelis, kad skaičiuoti jį kilometrais sunku—labai dideli būtų skaičiai. Matavimo vienetu paprasčiau yra imti „šviesos metus“, tai yra atstumą, kurį prabėga per vienerius metus šviesos spindulys, praleikiantis 300 tūkstančių kilometrų per sekundę. Saulės šviesa pasiekia Žemę po 8 ir viena ket-

virtosios minutės, o iš artimiausios mums žvaigždės tik per 4 metus ir 4 mėnesius.

Žiūrėdami į šiaurinę, atminti, jog šviesos spindulys, kurį jūs šiandien vakare matome, išvyko kelionėn daugiau kaip prieš šimtą metų.

Anglų astronomas D. Džinsas, stambiausias buržuazinės ideologijos reiškęjas, 1927 metais teigė, jog visatos „riba“ yra nutolusi nuo mūsų per 4 milijonus šviesos metų. Po dviejų metų, naujų atradimų astronomijoje prispirtas, jis „perkėlė“ tas „ribas“ ligi 140 milijonų šviesos metų. Praėjo dar keletas metų, ir Džinsas turėjo sutikti su faktais, kad buvo rasti dangaus kūnai, atitolę nuo mūsų 400 milijonų šviesos metų. Tuo būdu patys mokslo atradimai paneigia buržuazinių šalių idealistų „teorijas“.

Visata neturi ribų—įrodo tarybiniai mokslininkai. Ji yra beribė erdvės atžvilgiu ir neturi galo laiko atžvilgiu. Neturi ribų ir pažinimo procesas,—štai kodėl mūsų mokslininkai savo stebėjimais vis giliau ir giliau įsiskverbia į visatos erdves.

P. Voinilovičius

Ats. redaktorius
L. RUDAŠEVSKIS